

Toimetus ja tallitus TALLINNAS, Pagari uul. nr. 1 Toimetaja kõnetunnid kella 12—1.	SÕDUR SÕJAASJANDUSE AJAKIRI. ILMUB ÜKS KORD NÄDALAS ülemjuhataja staabi väljaandel.	Tellimise hind kättesaatmisega, iga 10 numbril eest 5 marka. Kuulutuste ja teadaannete hind: iga korpusrea eest 50 penni.
Tellimisi ja kuulutusi võtavad vastu kõik wabarilgi postiasutused ja era-raamatukauplused.		

Nr 20.

Laupäewal, 2. augustil 1919.

I. aastakäik.

Sisukord.

Ametlik osa:

1. Väljawõtte käsust Wabariigi sõjawägede.
2. Väljawõtted Sõjawägede Ülemjuhataja päewakästudest.
3. Sõjaministri päewakäsi nr. 38.
4. Juhatuskiri polgukohtutele.

Üleüldine osa:

1. Wäikeriikide sõjawägi (J. Soots).
2. Mütaw Kogu, Wabariigi walitsus ja wägede ülemjuhatus. (J. Soots.)
3. Seisukord meie wäerindadel.
4. Suurtükiväe tegewus aeroplaanilt waadelduna. (H. Reuandt.)
5. Mäkirjanduse ülewaade.
6. Segateated.
7. Kirjawastused.

Ametlik osa.

Wäljawõtte käsust Wabariigi sõjawägede.*)

Nr. 122.

Tallinnas, 20. juulil 1919.

§ 1.

Soomusrongide divisjoni ülem kapten Partz ülendatakse alampolkownikuks, wanusega 1-st juunist 1919. a., ülesnäidatud wahwuse ja isearalise kiiduwäärt tegewuse eest wabariigi sõjawäes soomusrongide juhutamises mitmekordsetes lahingutes.

Sõjawägede Ülemjuhataja,
Kindralstaabi Kindral-Major **Laidoner.**

*) Täna peale hakkame neid ohwitseride ülendusi avaldama, mis on saadud wäljateentitud aja eest eht ülesnäidatud wahwuse eest Eesti sõjawäes.

Wäljawõtted Sõjawägede Ülemjuhataja päewakästudest.

Nr. 379.

Tallinnas, 23. juulil 1919.

Wiimasel ajal on Wene enamlasted meie wäerindadel laiali laotanud suurel hulgal profflamatsioonifid, ajalehti ja raadiofid Wene enamlaste armee juhatusel otustega ja päewakästudega, kus öeldakse, et Eesti walitsus melega laotab laiali juttufid hädaohu üle, nagu kawatset enamlasted muresti Eesti piiridesse sisse tungida. Peale selle öeldakse nendes ülestutsetes, et see kõik olewat puhos wale, sest et üksti punase armee osa ei olewat üle Eesti piiri läinud ja ei lähegi ja et ainult Eesti walged band on üle Wene piiri tunginud.

Selle peale võib järgmiselt wastata: Eesti sõjawägi ei karda ei punase armee hädaohu ei ka parunite Landeswehri hädaohu, waid on walmis Eesti Wabariigi piirifid iga waenlase wastu iga filmapill kaitsema, nagu ta seda sentajani on teinud. Mis mõtlewad teha enamlaste sõjawäed tulewikus, seda meie ei tea, aga Eesti sõjawäes ei ole wist kül keegi ära unustanud, et minewa aasta nowembrikuul mitte Eesti Wabariigi sõjawäed üle Narowa jõe ei läinud, waid punased enamlaste sõjawäed meie kodumaale sisse tungifid, sel ajal, kus meil mingisugust organiseeritud sõjalist jõudu ei olnud. Meie mäletame väga hästi, et tänawu aasta algul suurem pool Eesti Wabariigi maapinnast oli punaste enamlaste sõjawägede käes. Narwa, Rakwere, Tapa, Tartu, Wõru, Mõisaküla olid juba wõetud. Suure hooga tormasid punased sõjawäed edasi, et kõite Cestimaad oma alla wõtta. Tallinnat ähwardas otseohene hädaohu, sest enamlaste wäed olid Tallinna külje all. Minult meeleärahelikku wahwuse ja jõupingutustega läks Eesti walitsusel, rahwal ja kogu rahwawäl lorda oma riiki waenlastest puhastada. Meie mäletame ka väga hästi, et peale selle, kui waenlane oli meie piiridest wälja aetud, hakkasid uued suured pealetungimised idast ja lõuna-idast; Keegi ei ole weel unustanud toledaid Narwa pommitamisi ja tulekahjusid; terve Eesti Wabariigi sõjawägi mäletab, kui raske oli neil oma lõuna-ida piiri kaitsta Wõru all suure Wene punase sõjawäe nute fissetungimiste wastu. Meie teame väga hästi, et kõige suuremad ohwrid surnutena ja haawatutena olid meie sõjawägedel just kaitse sõjas Wõru all. Meie teame ka, et märtsi- ja aprillikuus oli meie wastu 54 punast polku,

nendest olid 6. Cesti kommunistlikult polku, 14 Väti polku ja 34 Wene polku.

Nüüd aga kuulutab korraga Wene nõukogude sõjawäe juhatus, et nemad Cesti Wabariigiga ei sõdi. Küsimus — mis ajast see nõnda on? Miski sellest saadik, kui enamlaste sõjawäed said Cesti piiridest wälja peletud ja kaugele wälja wisatud. Misjugu on garantii selleks, et nad uuesti sõdima ei hakka? Kas see ei ole lihtne prowoletsoon? Minewil ei anna mingisugust põhjust selleks, et Cesti sõjawäed peaksid Wene punase sõjawäe juhatusi usaldama. Teiselt ei ole Wene nõukogude wabariit seniajani ühtegi rahwuswahelist lepingut pidanud, waid muudab ja lõpetab neid sel ajal, kui see enamlaste walitsusele kasulik on. Kui Wene nõukogude walitsus meiega sõdida ei taha, siis ta tõendagu oma tahtmist ja tõmmaku oma sõjawäed piiri pealt siemaale; siis pole meil põhjust nendega sõdida.

Cesti Wabariit oli sunnitud sõdima ja peab ainult kaitsejõda. Wõerast maad Cesti Wabariigil tarwis ei ole. Aga wägede juhatus ja kogu Cesti rahwa wägi teab ka wäga hästi et, Wabariigi piiride kindel kaitmine on võimalik ainult sellekohastel eeltingimistel, aga mitte rahwuslistel piirel. Wene enamlaste sõjawägi oli esimene, kes üle meie piiri tungis ja maad laastama hakkas. Nüüd kus meie waenlase maalt wälja oleme ajanud — jätame omale õiguse Wabariigi piirid sel liinil kaitsta, kus see meile kergem ja kasulikum on.

Wabariigi sõjawägede ülesanne on kogu Cesti rahwast ja riiki igasuguse waenlase eest kaitsta ja sõjawägede juhatus ja kogu rahwawägi saab kõige oma jõudu tarwitama selleks, et Cesti rahwale tema rahwuslistes piirides võimalust anda iseisemas demokraatlikes Wabariigis rahulikult elada ja töötada.

Päewalast ette lugeda kõikides roodudes, eskadronides, pataroides, laewadel ja lomanoddes.

Mr. 385.

Tallinnas, 25. juulil 1919.

§ 1.

Hobuste tagawarast luban põllupidajatele määrasid samaja kõrgema liigi ruunade wastu wahetada. Wahetust toimetab selleks nimetatud komisjon sõjawäe kontrolli esitaja juuresolekul.

§ 2.

Käsen warasid wäeajagudes ja asutustes kolm kuud pidada ja siis lähemasse diwiisi ehk seljataguse loomalaatfaretti ehk hobuste tagawarasse ära saata ja neid seal oksjoni teel selleks nimetatud komisjoni poolt sõjawäe kontrolli esitaja juuresolekul põllumeestele ära müüa.

Sõjawägede Ülemjuhataja,
Kindralstaabi Kindral-Major **Laidoner.**

Sõjaministri päewalast Cesti Wabariigi sõjawägedele.

Mr. 38.

Tallinnas, 26. juunil 1919.

§ 1.

Sõjawäelastelt tuleb iga päew rohkesti igasuguseid palwekirje minu nime peale, mis nurgaadwoolatide ja palwekirja kirjutajate poolt talli hinna eest walmistatud.

See on asjata raha ja ka aja raiskamine. Sõjaministriumis ei nõuta iseäralist wormi palwekirjade jaoks. Tähtis ei ole mitte sõnade rohkus ja kirjutamise wiis, waid kirja sisu.

Iga sõdur võib ise omale palwekirja kirjutada ja jeda oma lähema ülemuse laudu edasi saata.

Palwekirjas peab lühidalt ja selgelt ära öeldud olema, mis palutakse ja mis põhjusel palutakse.

Tähtis on ka, et iga palwe oleks tõendamate dokumentide waral kindlustatud.

Seda päewalastu käsen kõigis wäeosades ette lugeda.

Algkirjale allakirjutanud:

Sõjaministri eest

Kindralstaabi Kindral-major **Larka.**

Juhatuskiri polgukohtutele.

(Järg.)

Kohtu eesistuja iseäralised kohused peale aktide otustamist polgu kohtus. (688—692.)

Polgukohtu eesistuja iseäralised kohused käiwad aktide kohta, kus kodanline nõudja esineb.

Eesistuja määrab, peale akti tagasitulemist polguülema käest, tähtaja, millal kodanline nõudja kohtusse peab tulema, ja saadab selleks wiimasele kutse.

Nõudja ehk selle usaldusmehe ilmutisel loeb eesistuja temale otstufe ette; samuti loetakse ette polguülema arwamine, kui jarnane olemas. Kui otfus on tehtud akti üle, kus tasi nõudmine üle 300 marga ei ulata ja kui see otfus polguülema poolt kinnitatud on, siis paneb eesistuja otstufe weel selfamal päewal polguülemale korraldamiseks ette.

95. Otstufe ja arwamise kuulutamise üle wõetakse kodanlise nõudja käest allkiri, kuulutamise päewa ja tunnija tähendamisega.

96. Polgukohtu otstufe wastu võib kaebust ja polguülema arwamise wastu seletusi tõsta ühe öö — päewa jooksul pääle otstufe kuulutamist. Selle tähtaja täitmise järele asjaosaliste poolt walwab eesistuja.

97. Kui keegi nimetatud tähtaja mööda on lastnud minna ehk kui kodanline nõudja wõi selle usaldusmees kutse pääle ei ole kohtusse ilmunud, siis kannab eesistuja otstufe ajawitmata polguülemale korraldamiseks ette; kui aga kaebus ehk seletus õigel ajal on sisse antud, siis kannab eesistuja akti ühes otstufe ja kaebusega selle otstufe wastu Sõjawäe Ringkonna kohtusse, ühtlasi sellest teatades polguülemale.

Polgukohtu asjaajaja kohused.

98. Asjaajaja kohused on osalt toodud 4, 13, 15, 31, 33, 39, 50 ja 84 käesolewa juhatuskirja paragrahwides.

Üleüldse toimetab aga asjaajaja eesistuja juhatusel kõige kohtu kirjawahetust ja kindlustab kõik paberid, mida kohtu poolt eesistuja ehk polguülema allkirjaga saadetakse.

99. Asjaajaja peakohus seisab kohtulikul arutamisel iga akti arutamise üle protokolli kirjutamises. See protokoll on ainuke dokument, kus, peale seaduse poolt ettenähtud wäljawõtete (592, 610, 627, 644,

658, 659, 662 ja 663) loonduv kōit kohtulit asjaajamine ja kōit teated, mis akti kohtulikul arutamisel saadub. Sellepärast on see protokoll kohtule peaalusets otfuse tegemisel ja polguülemale samuti alusets otfuse järellatsumisel ja kinnitamisel.

100. Sga akti kohta weetawas protokollis tähendatakse lühidalt:

- 1) Akti algus, kohtuniftude koosseis, ametituse, kohtualuse ja teiste asjaosaliste nimed, isa- ja perekonna nimed ja süüdistus;
- 2) kohtu istumise kinnitses kuulutamise juhtumised;
- 3) tunnistajate väljatutsumine, nende mitteilmumine ja selle järeldused;
- 4) akti arutamise edasilükkamine;
- 5) tunnistajate, asjatundjate ja tõlkide wannutamise ja nende eemaldamine wannutamisest ja ülekuulamisest;
- 6) kohtualuste ja tunnistajate näitamiste siju, samuti asjatundjate seletused ja kohtualuse kui ka teiste asjaosaliste teadaanded ja vastuseletused;
- 7) kohtu määrus uue tunnistajate ülekuulamise ülewaatuste, läbitatsumiste, läbiotfimisiste ja wälja-

- 8) trahwimääramine istumise ajal torra rittumise eest;
- 9) kuriteo läbi kahjusaaajale ja kohtualusele lepettepaneku tegemine ja tingimised, mis alustel see sündinud;
- 10) põhjendused akti polgukohtule mitte alluwuse üle polguülemale uuesti etteandmise korral;
- 11) kohtu otfuse kuulutamise aeg ja
- 12) kohtualuse poolt teadaantud taebtused.

Istumise protokollile kirjutab alla eesistuja ja protokollil kindlustab asjaajaja.

Protokolli worm on toodud lissas XXVII.

101. Asjaajaja walwab selle järele, et lõpulkiftude otfuste kottuseadmisets aktisise oleksid õmmeldud sifukorrad, aktid nummerdatud, läbinõõritud ja pitseeritud. Riisugusel kujul kantakse aktid ühes otfustega polguülemale ette. Pääle otfuste täitmisit hoitakse aktid polgu kantseleis alal.

Ühes otfusega akti polguülemale ettepanemise worm, paberite sifukorra ja aktide tähestikulise nimekirja wormid on toodud lissas XXVIII—XXX.

Sisa II § 10 juure.

Kolmandif. aasta aruandeleht.

Akti de kätgu üle..... polgukohtus.

1919 aasta efimene kolmandif.

Nr.	Akti nimetus.	Akti algus j. o. millal sisse tulnud taebtus, teadaanne jne.	Millal akt kohtusje tulnud.	Millal oli kohtus istumine.	Millal otfus kuulutatud ja kinnitamisets ette kantud.	Millal otfus kinnitatud eht millal akt S. R. R. antud.	Kinnitatud otfuse olu.
1.	2 polgu sõburi Suhan Siimoni üle, feda war-gufes süüdistatakse.	1. Jaanuar. 1919 a.	10.II.19.	12.II.19.	Kuulutatud 14.III. ja etteantud 16.III. 1919.	Kinnitatud 17.III.	Liht war-gufes süüdi leitud olewat ja 2 kuuks türmi mõistetud. (R. R. S. § 169).

Tähendus. Efimejst kolmanditust jäi järele 00 akti, tuli sisse 00 akti, otfustatud 00 akti, jäi III kolmanditust 00 akti.

Polguülem:

Polgukohtu asjaajaja:

Sisa III. § 14 juurde.

2 polgu ülema

P ä e w a k ä s t
Nr. 15.

Jürituu 1 päewal 1919. a.

§ 3.

Toimepandub juurdluse põhjal, mis mulle 24 paastu kuu p. II roodu ülema leitnant nr. nr. poolt ette kantud, süüdistatakse 2 roodu sõburit Mart Rubu selles: 1) et tema kroonu poolt wäljaantud sineli maha müüs (1 jagu 162 § S. R. S.) ja 2) et tema

20 paastukuu päewal, saades käsu roodu noorema ohmitseri poolt roodu weltweebeli juure ilmuda, feda kustu ei täitnud (S. R. S. § 104). Sellepärast ja S. Rp. S. §§ 252 p. 1 ja 562 põhjal annan sõburi Mart Rubu polgukohtu alla. Selle juures kirjutatakse S. Rp. S. § 319 põhjal, kohtualust Mart Rubu polgu peawahis aresti all pidada (eht lähema ülema walwe alla anda).

Polguülem (auaste ja perekonna nimi).

(Jürgneb.)

Üleüldine osa.

Wäikeriikide sõjavägi.

J. Soots.

20.

(Järg.)

D. Hobused.

Hobuste ostmiseks on iga ratsa- ja suurtükiväe polgu juures komisjon, kes 1. aprillist kuni 1. novembrini töötab. Iga aasta ostetakse ratsaväe tarvis $\frac{1}{12}$ kõigist tarvitatawatest hobustest, suurtükiväe tarvis $\frac{1}{8}$ tarvitatawatest hobustest.

Et hobuste kasvatamist edendada, annab valitsus iga aasta üle 10 tuhande frangi auhindadeks paremate hobuste eest, mis Belgias on kasvatatud ja sõjaväkke ostetakse.

Ohvitseridel, kes oma hobuste seljas sõidavad, on õigus kroonu käest hobust kroonu hinna eest osta ja selle hinda 3 aasta jooksul ära maksta.

Kui hobune teenistuse ajal oisa saab, antakse abiraha uue ostmiseks.

II. Wäeosade korraldus.

Jalavägi. Jalaväe aluseks on polk. Polgud kannavad jalaväe, kütide, grenaderi ja karabineri polkude nime. Polgus on harilikult: polgu staab, 3 tegewaväe bataljoni, üks abiväe eht referwi bataljon, 2 kindlusväe bataljoni ja üks polgu depoo. Karabineri polgus on üks tegewaväe ja üks kindlusväe bataljon rohtem.

Kui ka abi- ja kindlusväe bataljonidel rahu ajal peaaegu ainult instrktorid on olemas, on Belgia väe polk ifka suurem, kui teistes riikides.

Bataljonis on 4 roodu, depoo — 1 root. Kõiki polkusi oli 19. Sõja ajal kawatseti tegewaväe polkude arv endiseks jätta, kuid polkudest abi- ja kindlusväe bataljonid wälja wõtta ja nendest 9 abi- ja 19 kindlusväe polku asutada, nõnda et ühes tegewaväega ühte koku 116 bataljoni oleks saanud.

Ratsavägi. Ratsaväes on 2 teepühitide, 2 ratsaküttide ja 4 ulaani polku. Igas polgus on 5 tegewaväe ja üks abiväe eskadron. Abiväe eskadronis on ainult instrktorid, sellepärast peab seda mobilisatsioonil ajal täiendama.

Suurtükivägi. Wälja suurtükiväge on 4 polku. Kahes polgus on kummaski 11, kahes järgmises kummaski 14 batareid. Batareis on harilikult 6 suurtükki.

Kindluse suurtükiväge oli ka 4 polku, igas polgus 11—17 batareid, ühtekokku 58 tegewaväe, 7 abiväe ja 5 depoo batareid.

Suurtükiväe hulka tulewad ka laboratooriumi, töö ja sõjariistade roodud arvata.

Insenerivägi. Selle väe hulka tuleb arvata: üks inseneripolk, millel 6 bataljoni ja üks depoo on, ja wiis ifeseisemat inseneri roodu, nimelt, 1) raudtee, 2) telegrafi, 3) sillapaatide, 4) töö ja 5) õhusõidu ja miini laboratooriumi roodud.

Woor. Woori tarwis on wooripolk, millel kaks bataljoni — summa 7 roodu on, peale selle veel täiendusväe root. Sõja ajal pidi iga root ühe jalaväe, abiväe eht ratsaväe diviisi woori formeerima. Peale selle pidi mõned roodud peakorteri ja seisukohtade (kindluste) wägede woorig formeerima.

Administratiiv-wägi. Selle nime alla tuleb administratiiv-bataljon arvata. Bataljoni wõimukonda kätivad: üks sõjaväe meesk, 13 leivatehast, 11 tapamaja, üks konserwibe wabrik, 16 hobusetõidu magasini ja 16 hospidali.

Bataljoni nimekirjas on 77 administratiiv-ohwitseri. Bataljon valmistab soldatifi ametite peale ette ja määrab neid intendantuuri walitsusse, toitluseametitesse, rawitsemise ja weterinaar-asutustesse teenima. Administratiiv-wäe hulka tulewad ka polkude arwepidajad ohwitserid arvata.

Sandarmid. Nende kohus on puhtusel olejaid sõjaväeteenijaid kontrolleerida ja nõutamal korral teenistusse kutsuda, muidu on nende teenistus poliitise teenistus. Kõiki koku on 69 ohwitseri, 1713 ratsa- ja 1180 jalasandarmi.

Koloniaal sõjavägi. Selle nime alla tuleb Kongo sõjaväge arvata. Seda wäge on rahu ajal 23 alalist roodu, sõja ajal formeeritakse selle lisaks veel kohalik miilitis.

Ülemalkirjeldatud korraldus on alalises sõjaväes. Kui kodanikkude kaardivägi teenima kutsutakse, mõeldakse teda samasugustel alustel organiseerida.

Suuremad ühendused.

Rahu ajal on suuremaks ühenduseks diviis. Jalaväe diviisis on harilikult 4 jalaväe polku ja üks suurtükiväe polk. Kõiki diviise oli 4, peale selle üks ifeseisew brigaad kahe polguga. Ratsaväe diviise on 2, kummaski 4 polku.

Sõja ajal formeeritakse tegew wälja sõjavägi ja kindlustuste wäed. Tegewasse sõjaväkke kawatseti kõik diviisid nimetada. Kindlustuste wäed olid juba rahu ajal kindlustustes.

Sõjaväes teenijate arv oli rahu ajal 50 tuhande ümber. Sõja ajal pidi tegewasse wäkke umbes 80 tuhat koguma, niisama palju kindlustuste wäkke ja umbes 40 tuhat täienduswäkke, mis kõik koku umbes 200 tuhat meest wälja teeb.

Selle arwu hulka ei ole küll kodanikkude kaardivägi arvatud, kuid halwa õppuse tõttu ei tohi temale sõjaväe tähtsust anda, pealegi jääb tema peaaülesandeks ka sõja ajal korra alalhoidmine.

Kui meeles pidada, et Belgias umbes 7 miljoni elanikku on, siis ei tohi Belgia sõjaväge selle arwu kohta küllalt suureks pidada, pealegi pole ta kõigis omis osades tarwiliku ettevalmistusega.

(Järgneb.)

Astawa kogu, Wabariigi walitsus ja wägede ülemjuhatus.*)

Selle pealtkirja all on Abo Underkopp „Wabas Maas“ nr. 156 wastanud minu kirjatüki peale „Kiigi juhtivate wõimude wahelord olgu selge“ ja seletanud, et minu kirjatükis awaldatud mõtted eksitub on ja et meil kõik kõige paremas korras on, wähemalt minu poolt ülestõstetud küsimustes.

Kui see tõsi oleks, jääks ainult üle ifamaale õnne soovida, kuid parem ootame sellega veel.

*) See artikkel saadeti mõne pöewa eest „Waba Maa“ toimetusele awaldamiseks. Seni aga nimetatud leht teda awaldanud ei ole.

On ju tõsi, et meie valitsemise kord laugelt parem on, kui meie lõuna ja ida naabritel, kuid — oleme otselohesed — meie oleme veel laugel ideaalist. On ju tõsi, et tegelikult raske on täielist võimude lahutamist läbi viia. Kuid kui näituseks ühel ametnikul mõnikord ka teise ametniku kohuseid tuleb täita ehk ühel võimul teise võimu tegevusesse tungida, siis ei tohi seda sugugi eeskujuliseks korraks lugeda. Nõnda ei tohi meie ka sugugi eeskujuliseks lugeda, et täidesaatev võim Njutawa Kogu ja valitsuse käes killustatud on. Rahuajal võiks ehk sellega leppida, kuid sõjaajal, kus kõik tarwis ruttu ja lõpulistult otsustada, on iga asja ventamine — ja niisuguse süsteemi juures wenib asi alati pitale — väga paha.

Meil on veel teine suur puudus, millest ma ei rääkinudki, nimelt, et meil Njutawas Kogus ei ole ühtegi täieliku enamuse parteid ja et selle tõttu meil koalitsiooniline ministeerium on. Kui juba juriidiliselt täiendavulise Kerenski koalitsiooniline valitsus midagi ei suutnud teha, waid riigi upertuuti lastis minna, siis ei ole meil õigus omast koalitsioonilisest ministeeriumist kõige paremat loota, vähemalt mitte seda, mis rutulist ja kindlat otsustamist nõuab. Sest enne kui oma healt valitsuses anda, peab minister oma parteiga läbi rääkima. See kõik wiidab aega, mis sõjaajal väga kahjulik on, kuna peaminister, kes mitte ministrite ülem ei ole, waid esimene oma wendade seas, mingit surwet asja kiirustamiseks ei wõi avaldada. Tõsi, et sellest pahest on raske üle saada, kuid kui partei huwid teisele plaanile jätta ja üleüldised Eesti huwid etteotsa panna, siis ehk võiks kokku leppida wastutaw tööabineti peale. Siis oleks peaminister wastutaw ja temal oleks võimalik ka erapooletuid ministri walida, mis töö edenemise tarwis ehk kõige kasulikum oleks, nagu wägede juhatus ainult erapooletut tööd Wabariigi kasuks on teinud.

Mis wägede ülemjuhatusse seisutorraste puutub, siis ei wõi siin Abo Underkoppi arwamisega kuidagi kokku leppida, et wägede ülemjuhatus enmast juba sellepärast ei wõi omawoliliselt ametipidajaks nimetada, et kõrgema riigiwõimu wahetusega ülski ametnik pole ametist wabastatud, ja et Austria-Ungaris riigipea wahetus ei toonud wägede ülemjuhataja wahetust. Wiimane wäide on kaalum, kuid mitte meie oludes. Nagu teada, oli Austria-Ungaris riigi põhiseadus ja walitsemise süsteem walmis ja riigipea wahetus ei toonud wahetust walitsemise süsteemis. Siiski peab juure lihsama, et ka niisugusel korradel harilikult uue kõrgema võimu kandja poolt küllalt selgesti waldakse, et wägede ülemjuhatus oma tegevust endisel alal peab jätkama. Kas antakse mõni manifest, kus kindlat lootust awaldatakse, et wägede ülemjuhataja endiselt edasi saab töötama, ehk wastatakse tema lahtilaskmise palwe peale, et ta edasi jääks. Praegu meie veel ei tea sellekohaseid peensusi Austria-Ungari riigist, kuid kindlasti wõib oletada, et seal midagi sarnast on olnud.

Kuid meil polnud mitte ainult kõrgema võimu wahetus, waid süsteemi wahetus. Njutise walitsuse asemele ei astunud mitte teine Njutine walitsus, waid Njutaw Kogu ja alaline walitsus. Ja nagu see süsteemi muundatus tõi loomulikult Njutise walitsuse tegevusele lõpu, pidi ta ka selle wolinitu — wägede ülemjuhatus — tegevusele lõpu tooma. Wähemalt kui ülemjuhataja nõnda arwas ja selle arwamise kirjaliselt sisse andis, oli tal õigus juba wiisakuse pärast kirjalikku wastust saada, mis aga senini pole sündinud.

Siis veel ei tõlba sõna „ametnik“ oma harilikus mõttes wägede ülemjuhataja kohta ja ei wõi teda ametnikuga wõrrelda. Kujutage enesele ette niisugust ülemjuhatajat ametnikku, kes piinlikult selle eest hoolitseb, et ei tema ise, ega ka teised tema all teeniwad üle kahessa tunni ei töötaks, wõimalikult aga ainult kuus tundi, kes katsums oma esitajat läbi wiia mõnesse ametnikkude ühijuse sekkomiteesse, et selle kaudu walitsuse ees oma isiklisi huwisid laitsa. Niisuguse ülemjuhatajaga ei tahaks ma Eesti Wabariiki mitte terwitada. Riigi laitsmine on nii wastutaw ja raske ülesanne, et see otselohene riigi kõrgema võimu kohus peab olema. Kuid et kõrgem võim ka kollegiaalne wõib olla, kes juba sellepärast sõda ei wõi juhtida, et iga kõrgema võimu kandja wägede juhatamiseks pole ette walmistatud, antakse riigi laitsmine kõrgema võimu wolinitu — wägede ülemjuhataja — kätte, niisama, kui kohtu asja ajamine antakse adwokatide kätte, kes kohtus siis mitte kui ametnik, waid kui täielik wolinit asja ajab. Nõnda waatab ka „Wägede juhatamise seadus“ selle küsimuse peale. Seal leiame sõnad, et wägede juhatamine usaldatakse ülemjuhatajale, et „tema warustatakse erakorralise wõimuga“, ja et „tema käskusid täidawad sõjapiirkonnas kõik walitsuse ja omawalitsuse asutused ja kõik isikud kui kõrgema wõimu käskusid“.

Olge head wastate, kas niisugust wõimu wõib ametniku kätte anda? Urwan, et mitte. Sellepärast mitte ametnik, waid kõrgema wõimu wolinit on wägede ülemjuhataja, ja sellepärast pole mitte üks kõik, kes ta walib. Esiteks on arusaadaw, et iga walitaw on ararippum, vähemalt kõlbliselt, omast walijast, sellepärast on wähe sõjaministri walimisest kõrgema wõimu wolinitule. Teisest küljest toetab walija oma walitud isikut ja ülemjuhatajale on wähe sõjaministri toetusest. Ja kui ka sellega, kes wägede ülemjuhatajat walib, veel täpipealt pole määratud tema wõimu piir, on see ikka juba karakteriseeritud. Ei wõi ju näituseks roodu komander isikut walida ja bataljoni komander kinnitada, kui sellele isikule ainult mõneski asjus polgu ülema õigused tulewad anda.

Suure wõimu tarwitamise juures pole küllalt juriidilisest õigusest, waid on ka moraalilist õigust tarwis, mida need walijad ja kinnitajad annawad, selle wolinituna ülemjuhatus töötab. Ja kui ehk alguses, kui meie wäejuhaid laiematele ringkondadele teadmatad olid, oli raske laiematele rindkondadele nende moraalilist tuge anda, siis on nad nüüd oma tegevust näidanud. Wägede juhtide nimes pole rahwale sugugi vähem tutawad, kui näituseks ministrite nimes. Mõiks siis ülemjuhatus tema suure wõimu peale vaatamata kui ametnik peab nimetatud saama, kuna iga üksik minister, kellel vähemad wolitused on, peab kõrgema wõimu poolt walitud saama?

On ju õige, et kohane isik wäga tähtis on, iseäranis sõjawäes, kuid halwa süsteemiga ja puuduliku seaduse järele on ka kohasel isikul raske töötada, niisama, kui seadus ja süsteem ise ilma kohaste täitjateta midagi ei anna. Sellepärast olgu meie eesmärgiks ikka hea süsteem ja hea täitja. Siis alles saawutame kõige paremaid järeldusi.

Rahju küll, et niisuguse, sõjadigulisest küljest wäga arusaadawa küsimuse arendamiseks aega ja ruumi peab wõtma, kuid ei saa selle eest ka kedagi süüdistada. Ei selgitatud ju üheski Wene riigi ka kõrgemas õpeasutuses wägede ülemjuhataja seiskohata, peale

förgemate sõjamäe koolide (akadeemiate), kandis ju „Wägebe juhutamise seadus“ salaliski karakteri ja pole teda praegugi Eesti Wabariigis rohkem kui paar eksemplari olemas.

Wäga hea, et Abo Anderlopp oma waateid awaldas. Nüüd on ometi teada, milles tema waated harilikust wägebe juhutamise seadusest lahtu lähevad ja sellega ta sellest wägebe juhutamise seadusest, mille järele meie wägebe ülemjuhatus käib.

Kuid ifkagi, kui meie edeneda tahame kui teised kultuurrahwad, seisab meie edu ifkagi täiemõimulises tööabinetis ja wägebe ülemjuhatuses, kes mitte kui ametnik, waid kui förgema mõimu wolinik „Wägebe juhutamise seaduse“ alal peab töötama.

J. Soots.

Seisukord meie wäerindadel.

Wiimase nädala jooksul oli sõjaline tegewus Gatschina sihil waikset laadi ja awalbus rohkem maakulajate tegewuses. Wahete wahel pommitas waenlane siin ja seal mõnda küla, kus meie wäed sees asuvad, ja katfus ta kohalise tähtsusega pealetungimisi ette wõtta. Kuid need pealetungimised olid nähtawasti selleks ette wõetud, et meie jõudude suuruse üle selgusele jõuda; kõit pealetungimised löödi igal pool tagasi. Waenlase tegewus on siin nüüd rohkem passiivne. Wõib ütelda, et wäeläin siin wiimase nädala jooksul muutunud ei ole. Waenlane on oma suurte kaotuste tõttu wäsinud, ja waewalt wõib oletada, et ta lähemas tulewitus sellel sihil suuremat operatsiooni ette julgeb wõtta. Meie seisukord läheb siin iga päewaga kindlaks ja selle tõttu on waenlane sunnitud ta algatust oma käest ära andma. —

Wihkwa all—Lunga, Porhowi ja Dstrowi sihtidel — kestsid ägedad lahingud edasi. See esimene löök, mis waenlasele siin anti, oli nii tabaw ja tõi tema ridadesse niisuguse segaduse, et ta kogu läinud nädala jooksul ainult taganes. Siin ja seal püüdsid küll wahete wahel mõned lööbud ja taganewad wäeosad kommissaride ähwardusel weel wastu panna ja ifegi wastupealetungimistele üle minna, kuid kõit need wastupealetungimise katsed olid ta siin ainult kohaliski laadi ja löödi igal pool häwitawa tulega tagasi. Üleüldise seisukorra peale ei awalbanud nad mingisugust mõju. Praegu jalkawad meie wäed siin pealetungimisi ja on: Pliujsa, Kotscheritsoi, Samoskli, Podklinje, Slawkowitzoi, Wdistawka, Cherowa, Archangelskoje linile wälja jõudnud. Lähematel päewadel on Porhowi ja Dstrowi linnade langemist oodata.

Weshitsa sihil on waitne. On ainult maakulajate kokkupõrkamisi. Mõrgad pealetungimise katsed Tomaschewo ümbruses löödi meie tulega tagasi.

Seisukorda üleüldiselt hinnates wõib ütelda, et enamlaste pealetungimised kõitidel sihtidel seisma on pandud. **Wihkwa all** on algatus täielikult meie käes ja waenlane on siin kohati juba kuni 60 werstani taganenud. Meie seisukord kõitidel liinidel on parem, kui ta nädal warem oli, ja kuigi seisukord ta siis kindel oli, wõib nüüd weel ütelda, et ta algatus igal pool juba meie kätte üle on läinud. —

Suurtükimäe tegewus aeroplaanilt waadelduna.

R. Requadt.

Suurtükimäe batারেide ülesõitmine aeroplaanilt on wäga raste ülesanne. Ta nõuab niihästi waatlejalt kui ta masinajuhilt suurt närwide pingutust ja kõigi meelte koondust. Waatleja peaulesandeks on waenuliste batಾರೆide täpisele seisukoha kindlaks tegemine, märguandmine oma suurtükimäe juhatusele ja lastmise korregerimine ehk diendamine. Waenuliste batಾರೆide seisukoha kindlaks tegemine on kõige raskem asi. Suurtükid on harilikult maakoha looduse kohaselt ära maskeeritud, nii et ainult pikema kogemuse tõttu neid wõimalik on üles leida. Pearastus lastub muidugi waatleja peal, kuid kui ta midagi kätte tahab saada, siis peab masinajuhit tema ülesannet oma tüürimise osawusega kergendama. See üksteise toetamine sünnib kõige kindlamini kõnelemise toru läbi, kuid ta teataw sõnatu loomusunnilik koostöötamine on tarwilik.

Niipea kui waatleja midagi on leidnud (mis tarwiliku kogemuse juures harilikult mitte kaua ei kesta), peab ta oma tähelepanekust oma suurtükimäe juhatuseteatama. Kui üleüldine oluford mitte ifäralist kiiret ei nõua, siis ponnakse waatlemise tagajärjed wahel kameraga tehtud üleswõtete kujul ette. Seda wiisi tarwitatakse aga harwemini. Enamasti annab waatleja kõhe aeroplaanilt märku, kuna ta suitsupommi mõeldub koha peale laste kuttuda. Suurtükimäe juhatus laste siis harilikult batಾರೆi ühel suurtükil suitsupommi järele märki lasta. Märgilastmine sünnib niiviisi, et esimene pauf sada meetrit märgi ette, teine pauf sada meetrit märgi taha lastakse. Kuna aeroplaan sel ajal wahetpidamata waenulise batಾರೆi kohal keerleb, paneb waatleja tähele, kuidas märkilastwa suurtüki pommid langewad. Oma tähelepanetu annab ta signaalide abil oma suurtükimäe juhatusetele teada. Suurtükimäe juhatus laste saadud korrektureide kohaselt suurtüki unesti ära seada, ja nüüd lastakse jälle kats paufu. Waatleja märgib muidugi kõhe jälle mõlema paugu langemise ära. Kui diendusi tarwis on, annab ta nad juba tutawal wiisil teada. Sellepeale laste märgisuurtükil jälle kats paufu. Niisugune wastastitune tegewus forduw nii kaua, kuni mõlemad paugud ainult mõni meeter märgi ette ja taha langewad. On seisukord nii laugele walminud, siis on lenduri ülesanne täidetud: ta wõib minna. Nüüd asub terve batಾರೆi, mille hulka märgisuurtükil kuulub, tegewusele. Harilikult on paarist kogupaugust küllalt, et niiviisi äratähendatud waenulist batಾರೆid põhjalikult häwitada.

Waenuliste batಾರೆide seisukoha kindlaks tegemine aeroplaanilt on diesti wäga hädasõitlik ettemõte. See on enamasti ringlend suurtükikulide wihmas. Selle juures tuleb weel waenlase lenduritega wõidelda. Minu kõige pahem lend selles mõttes oli see, millest praegu juhtustada tahan.

Wõitlus Weiskeli (Wisla) jõe üleüldiselt pärast oli lahti puhkenud. See oli umbes sel kohal, kus Piilitsa Weiskeliga ühineb. Mõlemate poolte — Wene ja Saksa — suurtükimäed wõitlesid ennenagemata ägedusega. Wenelased püüdsid trummtulega Saksa jalawäel jõest üleminekut wõimatult teha, sakslased aga koondasid kõit oma tule Wene batಾರೆide peale, et neid häwitada. Wene suurtükimäe ei saadud aga mitte nii kergesti häwitada. Wuu seas lastis üks

Wene haupitfabareid wahetpidamata Saffa jalawäe tegewuspüirkonda trummatulega, ilma et fakslastel korda oleks läinud teda täielikult ehk osalt waitima panna, sest puudusid igasugused täpisele teated Wene suur-tükkide seisukoha kohta. Peale selle kui üks meie falkonna aeroplaan raskesti haawatud waatlejaga oma waatlesmislennult tagasi oli tulnud, ilma et ta midagi kätte oleks saanud, sain mina käsu waatluslennule üles tõusta.

Täiel gaasil teerdufin kuni 2000 meetri kõrguseni, ja pöörasin siis ida poole. Ilm oli selge, kuid maast ülestõusew suits granaatide lõhkemisest ja tulekahju-dest kattis umbrust kollakasahwatu winalooriga. Jõgi wirwendas kui tahwatu hõbepael walfjas-halli kleidi peal. Tema mõlematel kallastel weeresid suured mustad suitsupilwed, mis suurtükipommide lõhkemisest olid tekkinud. Pöörase kiirusega kargasid plahwatusest maast otse kui wäiksed teramad pilwed, kord üksikult, kord mitu tükki koos. Mii testis see kogu ennelõunatul.

Jõgi oli meie all. „Siin peawad nad kusagil seisma,“ hüüdis waatleja läbi toru, kusjuures ta maa poole alla näitas. Waatafin alla. Maastik tõusis laenetaoliselt idapoolses sihis. Seal olid heinamaad ja põllud, milledest paiguti mullawallid läbi olid tõmmatud. Wendes kindlustustes nad seisawadki, mõtlefin mina. Waatleja oli kahtlemata sedasama mõtelnud, kui ta mind praegu hüüdis. Mina notutafin peaga ja hakkafin masinaga sel kohal ringisid tegema, 2000 meetri kõrgusesse jäädes. Waatleja oli oma apparatide, pikkilmade ja kaartide kallal ametis; wahete wahel andis ta mulle juhatusi tüürimise kohta.

Meile anti kangesti tuld. Wida kauemini masinat sel kohal teerelda lastfin, seda tihedamaks läks schrapnelli pilwede parw meie ümber. Plahwatuste kontsert läks otse pörguliseks. Kõigis toonides oli neid kuulda. Hautudes, raskudes, sifistades, kärisedes ühinesid nad mootori ragisemisega ja propelleri wuhisemisega. Schrapnelli kuulid ja testatüüd wuhisefid hummates mil kõrwust mööda. Kuid ainult harjunud kõrw wõis neid heali mootori ragisemisest ja propelleri hundamisest üksteisest lahutada.

Meid lasti nähtawasti ka haubitsatest. Jga kord, kui mõni niisugune suur pomm meie ligiduses lõhtes, hakkas masin kangesti hüplema. Mõnikord juhtus isegi, et masin tükk maad kõrwale paisati, paar korda libises ta äkki alla, kord sattus ta hirmsasse pöörisesse, mille põhjust ma enesele dieti seletada ei osta, arwan aga siiski, et üks meie suurekalibriliste tseniit-suurtükkide pommidest, 6—8 tuhande meetri kõrgusest alla lennates, masina enesega kaasa kiskus. Mina mäletan ainult, et ma korraga tundfin, kuidas masin allapoole lennates mitu korda oma enese telje ümber keerles. Selles pörgulisest tulestikus, selles pommide piitutatud ja tüntud õhus wuhisefime kõige suurema kiirusega ringi; kaks kilomeetrit lendafime minutis, 33 meetrit sekundis. Seejuures tegin masinaga niipalju kui wõimalik kõwerusi — kõrwale, ülespoole, allapoole. Teadfin, et see ainult juhust oleks, kui masin tabatud saaks; kuid teadfin ka, et see juhust inimliku arataalumise järele iga filmapill pidi juhtuma. Negamööda afus tume rõhuw tundmus minu rinda. Sellest hoolimata töötafin külmawereliselt nagu masin ise, segamatult ja kindlasti, nagu oleffin ma rauaft.

Korraga tundfin kätt oma älal. See oli waatleja oma. Ah ja, ta on nad üles leidnud! Ekstus. Ta näitas kõega üle minu nina ülespoole. Pagana pihta, seal lendles waenulik aeroplaan 500 meetri kõrgusel

meie kohal. Mis see siit otfib? Tahab ta mind lasta, pommisid minu peale wifata? Oleffin selle mõtte juures peaaegu naerma pahwatanud. Selle terasrahe kessel oleks see umbes sedasama tähendanud, nagu oleks sääst oma weit jõe kalkanud. Tegin otjuseks Wene lendurit üleüldse mitte tähele panna. Ometigi pidin natukesse aja pärast tema poole waatama. Ta põgenes juba ida poole, sest lääne pooli ilmus üks Saffa aeroplaan, mis weel kõrgemalt lendas kui tema. Sellepärast fiis!

Waatafin tella. Olin kõigest weerand tundi lennanud, mulle aga tundus see terve tunнина. Tahtfin waatlejalt waatlemise seisutorra kohta aru pärida, jätfin selle aga siiski tegemata, sest kartfin, et ta närwlikuks saab. „Käes!“ hüüdis ta korraga läbi toru. „Kus?“ hüüdsin mina oma kord. Ta seletas: mullawallide wahel olid suurtüüd täiesti ära peidetud; ta nende suud olid kinni taetud, nii et isegi lastewäljastust, mis nii sagebaste äraandjaks saab, näha ei olud. Laskewinade järele, mis walli tagant pikkamisi üles tõusid, oli ta batarei seisukoha wiimaks ometi üles leidnud.

Tõmbafin hinge. Kõige raskem oli möödas. Waatleja lastis liputefse maha langebda: Tähele panna! Selle järel hakkas ta signaallambiga wilkutama; tagumistest Saffa seisukohtadest wastati samasuguste wilkustestega. Wilkatus järgnes wilkatusle. Wiimane wilkatus tähendas: Aru saadud! Waatleja wõttis nüüd kaks suitsupommi wälja. Ta andis mulle märku, et ma pikuti walli kohal pikkamisi lendafin. Tegin seda. Nüüd lastis ta pommid kukkuda, mis kõrwuti maha langesid. Jälle panin täie gaasi peale, ja nägin, kuidas paks must suits maa pealt üles tõusis.

Tüft aega läks mööda. Lastfin masinal 2500 meetri kõrguses ilusoid ringisid walli kohal teha. Waatleja wahtis pikkilmaga alla. Ka mina wahtifin wabadel filmapilludel maha. Äkki lõhkes esimene granaat 200 meetrit walli ees, kõhe selle järel teine walli sees. Em, mõlemad pangud ei ulatanud märki. Waatleja wilkutas lambiga, teine wastas. Wahaeag. Nägin, kuidas pitergused punktifujud walli tagant wälja jooffid ja kusagile ära kadusid. Korraga jälle kaks pauku: üks umbes 50 meetrit walli ette, teine umbes niisama palju walli taha. Tore! See oli õige jälg. Jälle wahaeag. Nüüd langesid mõlemad granaadid otse walli ette ja walli taha. Waatleja hakkas jälle signaallambiga tippima, teine wastas. Kui kõit üffikasjad teata olid antud, fiis hüüdis waatleja läbi toru: „Waatlemine lõpetatud!“ Lastfin masinal siiski weel teerelda, sest tahtfin waenuliku batarei lõppu näha. Waewalt oli wiis minutit mööda läinud, kui otse walli ees kahelksa suitsufammast maa seest üles kargasid ja pikkamisi ühiseks pilwets ühinesid; kõhe selle järel kargasid teiselt poolt walli samasugused sambad üles ja ühinesid teisef pilwets. Wallist oli ainult weel kaks musta täppi järele jäänud. Weel kaks korda tõusis kahelksa sammast üles ja fiis käis suur tulejuhatus, walfjas-kollata auruga segatult: lastemoona labu oli õhku lennanud, batarei häwitatud.

Ajakirjanduse ülewaade.

Rahu wõimaluste arutamine on meie ajakirjanduses jälle päewakorrale kerkinud. Põhjust selleks on annud Sinowjewi kõne Peterburi nõutogu koosolekul. Sinowjew olla nimelt ütelnud, et nõuto-

gude sõjawägedele olla käst antud mitte üle Eesti piiri tungida. Kõit lehed, peale „Wõitluse“ muidugi, kahtlewad Sinowjewi sõnade otsetõlgese juures ja leiawad, et kui need sõnad tõesti nii üteldud on, siis peitub nendes mingifugune tagamõte.

„**Postimehes**“ soovitab A. J. ametliku järelepärimisega nõutogude walitjuse poole pöörduda, et see otsetõlge ja ausalt ütletaks, kas temal nende sõnade taga tõsine tahmine peitub.

„**Sotsialdemokraadis**“ kirjutab R. A.:

„Otskohene pööramine Wenemaa wõimude poole, mida muu seas sotsialistid-rewolutsionäärid oma primitiivses arusaamises soovitawad, oleks Eesti riiklusele hullaw. Seda ei wõi meie teha, kui edasi püsida soowime. Kui näüd, peale ebadmestanud sõjakäitu meie maa wastu, seletama rutatakse, et Wenemaa wõimudel kunagi tahmist ei olewat olnud meid oma alla heita, siis tuletab see tuttawat Krõlowi walmi rebasest ning kirksidest meele. Rahwakomisjaribel on juba oma hullade rahuldamiseks tarwis seletada, et meie wastu enam mingit attiiwset wäljaastumist ei kawatseta. Weel rohkem: meie usume ka et Wenemaa wõimud Gestiga rahu teeks (sest see on nende teiste sõjawäljade pära-raft tarwitik), kuid meil peawad kindlustused olema, et see rahu püsib rahuks jääb. . . . Rahu olgu kindel. Aga seda saab ainult sel teel, kui meie rahulepingul rahwuswaheline wäärtus on.“

„**Wabas Maas**“ kirjutab J. Seljamaa:

„. . . Eesti kommunistid on lõppude lõpuks arusaamisele tulnud, et nende punased polgud liig jõuetud on meie rahwawäge murdma, kes iseseiswuse ja maa eest meeleheitlist wõitlust peob. Uus abinõu tuleb sihile jõudmiseks tarwitusele wõtta; ja see on sisemine põrandaalune kihutustöö, riigi alusmüüride õdnestamine. Selleks tahetakse liitwõiderida need wäeosad, mis meid idast ja lõunast lahutawad Wene enamlaste wägedest, et wõimalust anda frondil kõige laialisemal kihutustööd Eesti sõdurite seas tegema hakata, siis kui Eesti wäed rahujalal olles piiril seisawad.“

Segateated.

Põhja-Ingeri wäerinna.

Et pealetungitaw Ingeri wäeosad mitte suured ei ole, on ingerlaste ülemjuhataja päewakäsu andnud,

mille järele kõit Soome ja piirile põgenenud ingerlaste salgab lohe wäerinna peaksid ilmuma, maa wabas-tamisetööd jatkama. Samuti käseb ülemjuhataja toiduaineid lohe raudteed mööda Kasuuli saata.

Ameerika wägede komsaotmine.

Augustikuu jooksul tahetakse 105 000 meest Ameerika sõjawägesid kodumaale saata. Juuliku jooksul saadeti 138.000 meest kodumaale.

Rheini kaitsewägi.

Pariisist telegrafeeritakse Berl. Tid.: Marshal Foch tegi wiimehe nõutogule ettepaneku, et Rheini sildade kaitsewägede suurus 150.000 mehe peale kindlaks määratakse. Nendest oleksid pooled prantslased ja ülejäänud osa ameeriklased ja inglased ning belglased.

Denikin edasi tungimas.

London, 30. juulil. (Kenter). Sõjaministeeriumi ametlik teadaanne 30. juulist: Wabatahtlike edasitungimine Wolga wäerinna teeb enamlast efsisulohti Astrahani juures hädaohtlikuks. Wabatahtlike on 5 penikoormat Kamõshini eemal ja edasitungimise tõttu üle Balashowi—Kamõshini raudtee on nad Samoilowani, põhja pool Jelaani jõudnud. Wabatahtlike jattasid oma edasitungimist Hartowi—Poltawa wäerinna ja wõtsid Ahtõrka oma alla. Edasi lõuna poole on enamlasted sunnitud Konstantinograbi ewakueerima.

✻ || Kirjawastused. || ✻

Anonym — Tartus. „Topografia õperraamat“ on praegu teoksil. Et palju uusi õstusõnu luua ja suur hulk joonistusi ja kaartisi walmistada tuleb, sellepärast on wõimata ette ütelda, millal raamat walmis saab.

Eesti sõjawäe uniformi kirjeldused on ju kõit „Sõduris“ ilmunud. Joonistusi aga ei olnud esialgu wõimalik awaldada.

Ruperjanow'i ja Piip'i piltisi ei saa praegu veel awaldada, sest meil puuduwad igafugused andmed nende eluloo kohta. On teil wõimalik neid meile muretseda, oleksime väga tänulikud. Saadetused aga olgu Teie täie nime ja adressiga.

Wastutaw toimetaja: kindralstaabi alamkolonnik **Rint**
Wäljaandja: **Wägede ülemjuhataja staab.**

Walget weini

(reinweini) kasti wiisi soowitab

— odawate hindadega —

— 16—20 mk pudel, —

Riigiwaranduste ülewõtmise Osakond, TALLINNAS, S. Karja uul. nr. 20